

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядається процес підготовки майбутніх вихователів до використання у професійній діяльності комп'ютерних технологій: автор аналізує досвід використання комп'ютерних технологій в навчально-виховному процесі ДНЗ, розкриває поняття "комп'ютерна грамотність" і "готовність майбутніх вихователів до використання комп'ютерних технологій".

Ключові слова: підготовка майбутніх вихователів, комп'ютерні технології, комп'ютерна грамотність, готовність майбутніх вихователів до використання комп'ютерних технологій.

Сьогодні пред'являються якісно нові вимоги до процесу педагогічного супроводу дітей дошкільного віку, організації їхньої пізнавальної діяльності, рівня життєвої компетентності. Найважливішою умовою такого оновлення є використання інформаційних технологій. Успіх модернізації педагогічного процесу дошкільного навчального закладу насамперед залежить від компетентності фахівців, якості технічних засобів, комп'ютерних програм (ігор), методів їх використання. За своєю специфікою робота майбутнього вихователя потребує постійного самовдосконалення, а комп'ютерні технології допомагають спростити і полегшити роботу вихователя, проявити педагогічну творчість.

Мета статті – проаналізувати можливості використання комп'ютерних технологій у навчально-виховному процесі сучасного ДНЗ, визначити поняття "комп'ютерна грамотність" і "готовність майбутніх вихователів до використання комп'ютерних технологій".

Проблеми використання комп'ютерних технологій у педагогічному процесі дошкільного навчального закладу розглядають Ю. Горвиць, С. Іванова, Є. Зворигіна, Н. Кирста, Н. Лисенко, С. Новосьолова, М. Подд'яков, Л. Чайнова та ін.; підготовку майбутніх педагогів до використання у своїй професійній діяльності комп'ютерних технологій – Р. Гурін, О. Кравчук, О. Майборода, О. Суховірський, О. Трофимов та ін.

Як зазначає А. Реан [5], якщо у попередні періоди вікового розвитку основним видом діяльності дитини – дошкільника була гра, то наприкінці старшого дошкільного віку перше місце в житті дитини посідає цілеспрямована пізнавальна діяльність у процесі якої дитина отримує і опрацьовує великі об'єми інформації. Важливим засобом організації такої діяльності, на нашу думку, може виступати комп'ютер. У дослідженнях Ю. Горвиця, С. Новосьолової, М. Подд'якова зауважено, що використання дитиною комп'ютера у своїй діяльності здійснює істотний вплив на різні сторони її психічного розвитку. Виникає цілий ряд нових видів дитячих діяльностей, тісно пов'язаних з комп'ютерними іграми (комп'ютерне конструювання, творче експериментування, гра – уява тощо), в яких проявляються в усій повноті такі пізнавальні процеси як: мислення, уява, увага, пам'ять. Значно збагачується дитячий словник, дошкільники легко опановують нову термінологію. Усе це сприяє розвитку мови дошкільників, значно підвищується рівень довільності й усвідомлення дій, істотно зростає самооцінка дитини тощо [4].

У дослідженнях Н. Лисенко, Н. Кирсти розглянуто використання комп'ютерних технологій в навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу. Учені пропонують впроваджувати комп'ютерні технології в дошкільний навчальний заклад в трьох напрямках: у роботу з дітьми, вихователями, батьками. Реалізацію першого напрямку вони пропонують проводити в таких формах: а) використання комп'ютеру як засобу діяльності дитини: проведення комп'ютерних розвивальних ігор із дітьми від трьох до п'яти років у другий половинні дні підгрупами; б) заняття в комп'ютерному класі зі старшими дошкільниками один раз на тиждень підгрупами. Другий напрямок – робота з вихователями – розглядається, як проведення семінарів практикумів для ознайомлення з педагогічними умовами роботи в комп'ютерному класі, програмно методичним забезпеченням, шляхами встановлення змістовних зв'язків у навчально-виховній роботі. Робота з батьками, як третій напрямок, пропонується реалізувати як проведення батьківських зборів у комп'ютерному класі, надання батькам можливості побачити фрагменти занять, ознайомлювати їх з комп'ютерними програмами [3, с. 144].

Це потребує спеціальної підготовки вихователів, набуття ними "комп'ютерної грамотності" і готовності використовувати комп'ютерні технології у своїй професійній діяльності. Під "комп'ютерною грамотністю" (computer literacy) розуміється – здатність використовувати комп'ютерну техніку, знання засад інформатики, інформаційних технологій [6, с. 15].

Проте педагогу, щоб використовувати у свої професійній діяльності комп'ютерні технології замало володіти лише комп'ютерною грамотністю. У дослідженнях О. Кравчук зазначено, що педагог повинен "мати увявлення про особливості комп'ютерної техніки, про можливість, які забезпечує персональний комп'ютер як засіб навчання, знати основні вимоги до електронних засобів навчального призначення (дидактичні, психолого-ергономічні, технічні), уміти використовувати персональний комп'ютер у повсякденній діяльності [2, с. 3]. Р. Гурін визначає готовність майбутнього педагога до застосування інформаційних технологій у професійній діяльності як "інтегровану якість особистості майбутнього педагога, що виявляється, по-перше, у підвищенні продуктивності мислення, розвитку пам'яті, навичок, розширенні і поглибленні знань за допомогою використання нових інформаційних технологій та їх засобів; по-друге, у наданні можливості обирати способи дій, здійснювати самоконтроль за виконанням власних дій та прогнозувати шляхи підвищення продуктивності роботи в процесі інформатизації процесу навчання [1, с. 8].

Ю. Горвицем, Є. Зворигіною, Л. Чайною та ін. запропоновані кваліфікаційні вимоги до підготовленості педагога комп'ютерного-ігрового комплексу дошкільного навчального закладу [4, с. 280]. Ними зазначено, що вихователь повинен знати програму виховання і навчання в дошкільному закладі, а також альтернативні програми розвитку дітей дошкільного віку; бути готовим до проведення комп'ютерних ігор; мати здібність застосовувати в ході занять

різноманітні педагогічні прийоми, оцінювати їх ефективність; майстерно використовувати різні форми організації роботи з дітьми: фронтальні, з підгрупою, індивідуальні; мати знання і вміння використовувати різні типи занять; обирати оптимальний для різних ситуацій стиль спілкування з дітьми; виявляти ступінь творчості у роботі з дітьми; грамотно оформлювати документацію і доцільно її використовувати у роботі; вміти працювати з вихователями, методистами, адміністрацією тощо; проводити систематичну роботу з батьками; підвищувати кваліфікацію, займатися самоосвітою та ін.

Отже, під "готовністю майбутніх вихователів до використання комп'ютерних технологій" розуміємо: сукупність науково-педагогічних, спеціальних знань, професійно-педагогічних умінь, навичок, а також якостей особистості, які дають їм змогу ефективно використовувати комп'ютерні технології в своїй професійній діяльності.

Розроблений нами спецкурс *"Використання комп'ютерних технологій у роботі вихователів дошкільних навчальних закладів"* розширює та поглиблює знання студентів щодо використання комп'ютерних технологій, підкріплює вміння застосовувати сучасні комп'ютерні технології в активізації пізнавальної діяльності дошкільників, допомагає спростити і полегшити роботу майбутнього вихователя, надати йому можливість здійснювати позитивні зміни в навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу. Вивчення спецкурсу спирається на попередній досвід студентів з курсів "Інформатика", "Дошкільна педагогіка", "Дитяча психологія", "Нові інформаційні технології", набуті знання, вміння, навички, рівень загальної культури.

Мета дисципліни: підготувати майбутніх вихователів до використання комп'ютерних технологій в педагогічному процесі ДНЗ.

Завдання спецкурсу:

- **теоретичні:** розширити та поглибити знання щодо способів і вимог використання комп'ютерних технологій в процесі педагогічної діяльності майбутнього фахівця; поширити уявлення студентів щодо можливості організації пізнавальної діяльності дітей з використанням комп'ютерних технологій в педагогічному процесі ДНЗ; виокремити вимоги до безпечної роботи дітей за комп'ютером; підвести до усвідомлення сутності та значення використання комп'ютерних технологій у роботі вихователів ДНЗ.

- **практичні:** вміння використовувати комп'ютерні технології для розв'язання пізнавальних і практичних завдань; вміння здобувати психолого-педагогічні знання самостійно використовуючи Інтернет (Internet); вміння працювати з програмами Microsoft Office (PowerPoint, Microsoft Word, Microsoft Publish), Windows Movie Maker; вміння створювати дидактичний матеріал для роботи з дошкільниками; вміння виявляти труднощі, що виникають при використанні комп'ютерних технологій у педагогічному процесі ДНЗ; розвивати комунікативні, організаційні навички (вміння працювати в команді, можливість відстоювати (висловити) свою позицію, культура мовлення, культура спілкування); сформувати навички дослідницької діяльності (самостійного вивчення наукової та довідкової літератури, створення проектів, оформлення публікацій тощо); мотивувати до використання комп'ютерних технологій у майбутній професійній діяльності; адекватно оцінювати власний рівень володіння комп'ютерними технологіями.

Тематичний план охоплює три розділи:

1. У **першому розділі** "Комп'ютерні технології у педагогічному процесі дошкільного навчального закладу" висвітлюються питання використання комп'ютеру та комп'ютерних технологій в просторі життєдіяльності сучасної дитини-дошкільника, досвід використання комп'ютерних технологій у навчально-виховному процесі ДНЗ, розглядаються можливості використання комп'ютерних технологій у професійній діяльності вихователя;

2. У **другому розділі** "Створення навчальних матеріалів для дошкільників засобами комп'ютерних технологій" розглядається методика використання комп'ютерних технологій в оформленні навчальних матеріалів для дошкільників, пропонуються основні критерії ефективності розроблених навчальних матеріалів для дітей.

3. **Третій розділ** "Організація пізнавальної діяльності дошкільників засобами комп'ютерних технологій" присвячений проблемам практики організації відповідного педагогічного супроводу дітей дошкільного віку. В ньому розглядаються: зміст і методи організації занять дітей з комп'ютером, приклади занять, вимоги до використання комп'ютерних ігор, основні показники оцінки діяльності дитини на комп'ютері.

По закінченню навчання студенти захищають навчальний проект *"Комп'ютерні технології в роботі вихователя ДНЗ"*. Компоненти навчального проекту: ресурси Інтернету – вихователю (підбір картинок, музики, книжок, статей, створення картотеки електронних адрес за обраними темами, написання електронного листа); комп'ютерні програми для дошкільників (приклади, аналіз); розробка і оформлення серії навчальних матеріалів для дошкільників (презентацій, публікацій, конспектів занять, дидактичних матеріалів за обраними напрямками); методичні матеріали вихователя (розробка проектів програмових розділів "Комп'ютер і дитина", "Комп'ютерні технології в навчанні і вихованні дошкільників", "Комп'ютерні технології в сучасному ДНЗ", оформлення прикладів документації вихователя); використання комп'ютеру як технічного інструменту навчання (розробка плану-конспекту заняття, батьківських зборів, обмін досвідом тощо).

Таким чином, даний **спецкурс спрямований на усвідомлення студентами різноманітних можливостей використання комп'ютеру і комп'ютерних технологій в оптимізації педагогічного процесу сучасного ДНЗ (організація педагогічного процесу та його планування, активізація пізнавальної діяльності дітей, підготовка до школи, робота з батьками, підвищення кваліфікації, самоосвіта тощо).**

ЛІТЕРАТУРА

1. *Гурін Р. С.* Підготовка майбутнього вчителя гуманітарного профілю до застосування нових інформаційних технологій у навчальному процесі загальноосвітньої школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Р. С. Гурін. – Одеса, 2004. – 22 с.
2. *Кравчук О. В.* Підготовка майбутніх учителів до застосування інформаційних технологій у процесі вивчення суспільствознавчо-природознавчих дисциплін у початковій школі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / О. В. Кравчук. – К., 2009. – 23 с.
3. *Лисенко Н. В.* Педагогіка українського дошкілля: у 3-х част. : навч. посіб. / Н.В. Лисенко, Н.Р. Кирста. – К. : Вид. Дім "Слово", 2010. – Ч. 2. – 360 с.
4. Новые информационные технологи в дошкольном образовании / [Ю. М. Горвиц, Л. Д. Чайнова, Н. Н. Поддяков, Е. В. Зворыгина и др.]. – М.: ЛИНКА_ПРЕСС, 1998. – 328 с.
5. Психология человека от рождения до смерти / [под ред. А. А. Реана]. – СПб. : ПРАЙМ-ЕВРО-ЗНАК, 2002. – 656 с.
6. *Федоров А. В.* Словарь терминов по медиаобразованию, медиапедагогике, медиаграмотности, медиакомпетентности / А. В. Федотов. – Таганрог : Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2010. – 64 с.

Подано до редакції 15.06.11
